

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งทุกครัวเรือน โดยแบ่งเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม คือเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟอาราบิก้าและเกษตรกรผู้ไม่ปลูกกาแฟ จากเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง 2 หมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ได้แก่ หมู่บ้านขุนช่างเคี่ยน อำเภอเมือง และหมู่บ้านม่อนเงาะ อำเภอแม่แตง

สถานที่ทำการศึกษา	หมู่บ้านขุนช่างเคี่ยนและหมู่บ้านม่อนเงาะ
จำนวนผู้ปลูกกาแฟบ้านขุนช่างเคี่ยน	จำนวน 38 ครัวเรือน ไม่ปลูก 18 ครัวเรือน
จำนวนผู้ปลูกกาแฟบ้านม่อนเงาะ	จำนวน 18 ครัวเรือน ไม่ปลูก 20 ครัวเรือน
รวมตัวอย่าง	56 ครัวเรือน 38 ครัวเรือน
รวมทั้งหมด	94 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์ที่ได้สร้างขึ้นเพื่อสอบถามข้อมูล จากเกษตรกรผู้เพาะปลูกกาแฟและเกษตรกรผู้ไม่ได้เพาะปลูกกาแฟ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุดดังนี้

ก. แบบสัมภาษณ์เกษตรกรชาวเขาผู้เพาะปลูกกาแฟ เป็นแบบสัมภาษณ์ใช้สอบถามข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการปลูกกาแฟโดยแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง

ตอนที่ 2 การยอมรับคำแนะนำวิธีการปฏิบัติการปลูกกาแฟอาราบิก้าของชาวเขาเผ่าม้ง

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการยอมรับ และไม่ยอมรับคำแนะนำวิธีการปฏิบัติ

การปลูกกาแฟอาราบิก้าของชาวเขาเผ่าม้ง

ข. แบบสัมภาษณ์เกษตรกรชาวเขาผู้ไม่ได้ปลูกกาแฟ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้สอบถามข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพืชทดแทนนอกเหนือจากกาแฟและปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ตอนมีดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ สังคมของ เกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกกาแฟและพืชทดแทนอื่น ๆ

การทดสอบและปรับปรุงแบบสัมภาษณ์

การทดสอบแบบสัมภาษณ์ ได้นำไปทดสอบกับกลุ่มเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งตัวอย่างในหมู่บ้านหนองหอย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 ครัวเรือน ซึ่งอยู่นอกกลุ่มประชากรที่จะใช้ศึกษาจริง

หลังจากทดสอบแบบสัมภาษณ์พบว่าในสังคมม้งโดยทั่ว ๆ ไปลักษณะของครอบครัวเป็นแบบครอบครัวขยาย (Extended Family) คือในครัวเรือนหนึ่งจะประกอบไปด้วยหลายครอบครัวด้วยกันและสืบเนื่องมาจากปัจจุบันวิถีชีวิตได้เปลี่ยนไปจากเดิม การเพาะปลูกพืชเป็นพืชเศรษฐกิจหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้ควบคุมดูแลกิจกรรมและทั้งยังเป็นผู้ควบคุมรายได้ รายจ่ายของครัวเรือน แต่ปัจจุบันการผลิตและการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป การผลิตพืชเศรษฐกิจจากการปลูกได้ปีละครั้งเดียว อย่างเดียว ในปัจจุบันสามารถปลูกพืชเศรษฐกิจหลายชนิด แต่ละชนิดใช้ระยะเวลาการผลิตที่สั้น ได้ผลผลิตมากจึงทำให้บทบาทของหัวหน้าครัวเรือนเปลี่ยนไปสู่ระดับครอบครัว ครอบครัวที่มีการแยกการผลิตพืชเศรษฐกิจทุกอย่างตลอดจนการใช้จ่ายต่าง ๆ ออกจากครัวเรือนอื่นในครัวเรือนอย่างเห็นได้ชัด เจนเพียงแต่อาศัยอยู่กินด้วยกันเท่านั้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นเพื่อความถูกต้องในการเก็บข้อมูลให้ได้ความเป็นจริงจากเกษตรกรผู้ตัดสินใจยอมรับปฏิบัติตามคำแนะนำการปลูกกาแฟ ผู้วิจัยจึงได้แยกสัมภาษณ์ครอบครัวที่ปลูกกาแฟออกจากครัวเรือน ส่วนครอบครัวที่ไม่แยกกิจกรรมการเพาะปลูกทุกอย่างยังคงนับรวมและสัมภาษณ์รวมกันเป็นชุดเดียว

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเป็น 2 ลักษณะคือ

ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ทั้งสองชุดกับหัวหน้าครอบครัวหรือครัวเรือนของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งของทั้งสองหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 94 ตัวอย่างจากผู้วิจัย

ข้อมูลทุติยภูมิ โดยรวบรวมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ โครงการหลวง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมและตรวจสอบแบบสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้วจึงได้สร้างคู่มือการลงรหัสตามแบบสัมภาษณ์แล้วจึงลงรหัสตามคู่มือการลงรหัสลงในแบบลงรหัส 80 คอลัมน์ และนำไปบันทึกลงในแผ่นบันทึกความจำ (Diskettes) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. ใช้ร้อยละ (Percentage) และมัชฌิมเลขคณิต (Mean) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปด้านเศรษฐกิจ สังคมอื่น ๆ และแสดงผลการยอมรับปฏิบัติตามคำแนะนำ

2. ใช้ไคสแควร์ (Chi-Square Test) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และเนื่องจากตารางการวิเคราะห์ใช้ตารางแบบ 2x2 ซึ่งมี degree of freedom เท่ากับ 1 จะต้องมีการปรับค่า Chi-square โดยใช้ Yate's Correction โดยเอา 0.5 ลบจาก $|O-E|$ ทุกตัว ดังนั้นจึงใช้สูตรในการคำนวณดังนี้ (จรัญ 2523 : 97)

$$\chi^2 = \sum \left\{ \frac{(|O-E| - 0.5)^2}{E} \right\}$$

χ^2 = ค่า Chi-square

O = ค่าความถี่ที่ได้มาจริง (Observed frequency)

E = ค่าความถี่ที่ได้ตามทฤษฎีหรือตามที่คาดหวังไว้ (Expected frequency)

$|O-E|$ หมายความว่าเอา O และ E ลบกันโดยไม่คิดเครื่องหมาย

3. การหาขนาดความสัมพันธ์ของตัวแปรแบบ Contingency coefficient (C)

ใช้สูตรในการคำนวณดังนี้ (Allen, 1967 : 331)

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + N}}$$

C = ขนาดของความสัมพันธ์ (Contingency coefficient)

χ^2 = ค่า Chi-square

N = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าของ C เมื่อหาได้แล้วสามารถแปรค่าเป็นร้อยละได้ ซึ่งถ้าตารางที่ใช้วิเคราะห์เป็นแบบ 2x2 จะมีค่า C สูงสุดเท่ากับ 0.707 หรือเท่ากับ 100 เปอร์เซ็นต์